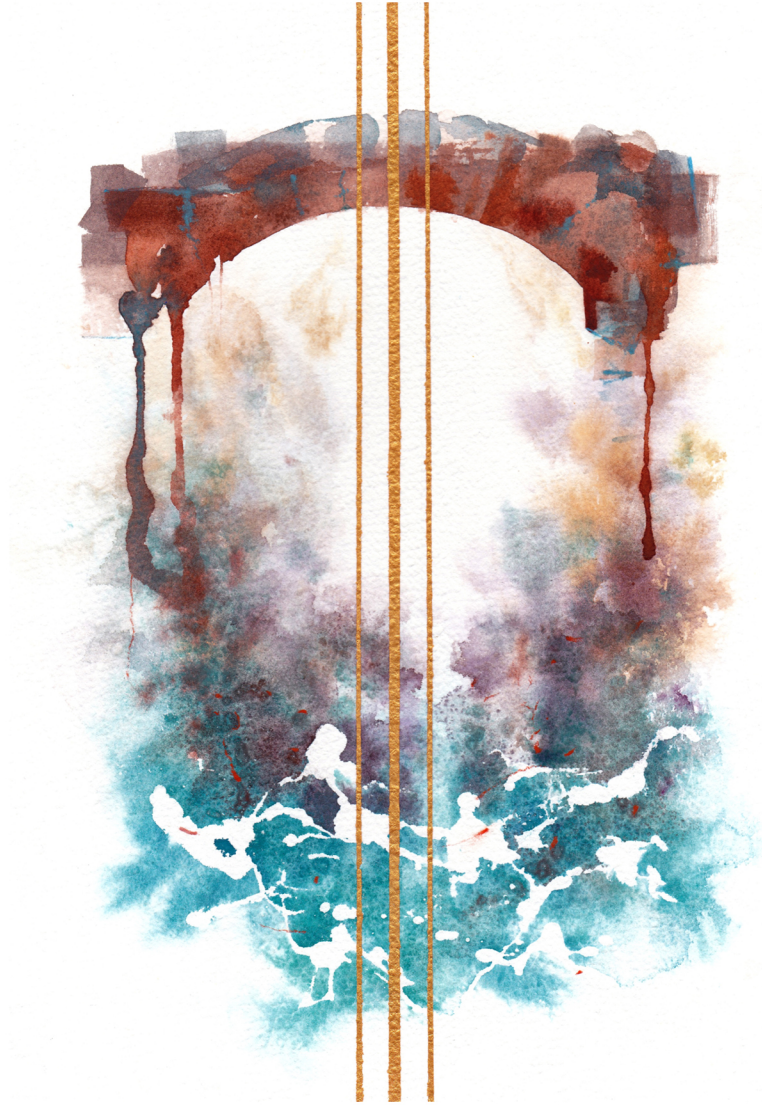

NIRUPAM CHAKRABORTI
LUMOOJATAR * ENCHANTRESS

INTIALAISIA RUNOJA SUOMESTA
INDIAN POEMS ON FINLAND

LUMOOJATAR * ENCHANTRESS

NIRUPAM CHAKRABORTI

LUMOOJATAR * ENCHANTRESS

Intialaisia runoja Suomesta

Indian Poems on Finland

Toimittanut ja suomentanut Hannele Pohjanmies

Edited and translated into Finnish by Hannele Pohjanmies

Runojen lähde/Source of the poems

Nirupam Chakraborti: *Nijaswa Batas Boye Jai!* Sristisukh,
Kolkata 2014

Runojen suomenkieliset käännökset/

Finnish translations of the poems Hannele Pohjanmies

Runojen englanninkieliset käännökset/

English translations of the poems Nirupam Chakraborti

Kuvitus ja kannen kuva/

Illustrations and cover art by Alexander Popov

Taitto/Layout by Matti Seppälä

© 2016 Nirupam Chakraborti & Hannele Pohjanmies

Kustantaja/Published by

BoD – Books on Demand GmbH, Helsinki, Suomi/Finland

Valmistaja/Printed by BoD – Books on Demand GmbH,

Norderstedt, Saksa/Germany

ISBN: 978-952-330-475-8

Suomen kesäöille ja talven päiville

To the summer nights and winter days in Finland

RUNOILIJASTA

Nirupam Chakraborti on intialainen tekniikan professori. Hän työskentelee tunnetun Intian Teknologiainstituutin tutkijana ja opettajana, mutta hänellä on akateemisia toimia myös muissa maissa. Suomessa hänellä on dosenttuuri Åbo Akademiassa (Docent of Soft Computing in Materials Science and Engineering) ja hän on opettanut kesäkursseilla myös Jyväskylässä ja Lappeenrannassa.

Viime vuosina professorin runosuoni on pitkän tauon jälkeen alkanut sykkiä ja erityisesti Suomessa! Nuoruuden harrastus heräsi muutama vuosi sitten uudestaan henkiin ja ensimmäisenä syntyi runo "Matkalla Suomessa." Bengalinkielinen runokokoelma näki päivänvalon vuonna 2014 Intiassa ja siinä on Suomelle omistettu kokonainen osasto. Kirjan nimi *Nijaswa Batas Boye Jai!* voisi olla suomeksi "Täällä puhalttaa minun tuulenil!"

Bengalin kielen omakielinen nimitys on *bangla*, mutta suomen kielessä on käytössä nimitys *bengali*.

"Kirjan otsikossa huutomerkki on tärkeä – se kuvaa hyvin kirjoitelmiani", Chakraborti kertoo. "Muinaiset kreikkalaiset sanoivat, että filosofia alkaa ihmettelystä, ja voisin sanoa samaa runoistani. Huutomerkki kuvastaa juuri sitä ihmettelystä."

Nirupam Chakraborti syntyi vuonna 1955 Cooch Beharin kaupungissa Länsi-Bengalissa. Hänen isällään oli tohtorin arvo sekä Kalkutan että Oxfordin yliopistoista ja hän oli matematiikan professori Kalkutan yliopistossa. Äiti oli bengalilaisen kirjallisuuden maisteri. Chakraborti opiskeli itse ensin Jadavpurin yliopistossa Kalkutassa ja väitteli myöhemmin metallurgia-tekniikasta ja materiaalitieteestä Washingtonin yliopistossa Yhdysvalloissa.

Runoilijan puoliso on myös opiskellut sekä Intiassa että Yhdysvalloissa ja on filosofian professori Intian Teknologiainstituutissa. Hän on myös vierailut opettajana Lundissa, Jyväskylässä ja

Turussa. Tytär on opiskellut Intiassa, Yhdysvalloissa ja Ruotsissa ja on nykyisin ruotsalaisen Atlas Copcon yrityspuolen varatoimetusjohtaja.

Chakraborti tutustui maailmalla suomalaisiin oman alansa tutkijoihin ja tuli heidän kutsustaan Suomeen vuonna 2003. Siitä lähtien hän on käynyt maassa joka vuosi, välillä useita kertoja. Pisin opetusjakso on ollut lähes puoli vuotta talviaikaan.

Olen itse vuosia tehnyt työtä bengalilaisen runouden parissa ja suomentanut kahdeksan Rabindranath Tagoren (englanninkielistä) runokokoelmaa ja yhden kokoelman Buddhadeva Bosen runoja (Ketaki Kushari Dysonin englanninkielisten käännösten kautta). Yhteydet bengalilaisen runouden tuntijoihin eri puolilla maailmaa toivat tuttavapiiriini myös Nirupam Chakrabortin. Olin utelias lukemaan hänen runojaan ja hän alkoi kääntää niitä minulle englanniksi. Ne olivat niin mielenkiintoisia, että päätin kääntää ne suomeksi saman tien.

Näin runot lentävät yli rajojen Kravun kääntöpiiriltä Napa-piirille kuin muuttolinnut. Olen iloinen, että ne ovat löytäneet tiensä tänne!

Hannele Pohjanmies
(h.pohjanmies@gmail.com)

SAATESANAT

Tässä kirjassa on runoja kolmella kielellä. Yhdeksän runoa, jotka kirjoitin alkujaan bengalin kielellä (bangla), on käännetty tässä sekä suomeksi että englanniksi ja niistä yksi on mukana myös bengalinkielisenä. Bengalinkieliset runot ilmestyivät ensimmäisen kerran Parabaasin sivuilla Internetissä (www.parabaas.com) ja myöhemmin runokokoelmassani, jonka julkaisi intialainen kustantamo Sristisukh (www.sristisukh.com). Sitten käänsin ne englanniksi ja näistä taas monia kieliä osaava Hannele Pohjanmies käänsi ne suomeksi. Pohjanmies on bengalilaisen runouden suuri ystävä ja tuntija ja on suomennoksillaan aiemmin tuonut suomalaisten lukijoiden saataville kahden bengalilaisen voimahahmon Rabindranath Tagoren ja Buddhadeva Bosen runoja; jälkimmäistä ei Suomessa tunnettu entuudestaan lainkaan. Nyt käsillä oleva kokoelma on siis tarkoitettu runouden ystäville, joiden kielitautta voi olla hyvin monenlainen. He, jotka pystyvät lukemaan runoja alkukielellä, sekä he, jotka lukevat niitä suomeksi tai englanniksi, haluavat ehkä vertailla eri käännösten vivahteita, ovathan monet lukijat vähintäänkin kaksikielisiä.

Runoja on varmasti kaikkialla, mutta ehkä tämän kokoelman runot ovat hiukan poikkeuksellisia. Ne ovat siitä omalaatuisia, että ne kaikki kertovat Suomesta, mutta ne on kirjoittanut henkilö, joka asuu pääasiallisesti Intiassa eikä osaa sen paremmin suomea kuin ruotsiakaan. En puhu näitä kieliä, mutta olen kumminkin käynyt Suomessa lukuisia kertoja. En myöskään ole amatiliani runoilija, mutta nautin todella paljon runoista ja ehkä minulla on taipumusta niiden kirjoittamiseen, sillä se tuntuu minusta yhtä luonnolliselta kuin puhuminen tai kävely. Olen katellut tätä ihmeellistä vierasta maata ja tuntenut suurta kunnioitusta ja rakkautta. Nämä runot ovat syntyneet tuosta ihmetyksestä.

Runoissa ei ehkä aina sanota suoraan, toisin kuin romaaneissa, mutta niissä on hiljainen päähenkilö – joka hetkessä on läsnä

muukalainen, joka kulkee *terra incognitan* halki ja ihmettelee sen taikaa. Suomi on todella ollut minulle aina lumottu maa; olen ollut siellä monissa kylissä ja kaupungeissa. Olen ollut siellä eri vuodenaikoina ja olen siihen suuresti kiintynyt. Nämä runot ovat kokemuksia noilta matkoilta, mutta ne on heijastettu runouden kankaalle. Kaikki seikkailuni täällä, näissä runoissa, tapahtuvat täten metamaailmassa, jonka rakensin huolekkaasti runojeni avulla. Ainoa pyrkimykseni oli tällöin luoda pelkkää puhdasta runoutta. Siksi nämä runot eivät muodosta mitään matkakertomusta. Vaikka ne kaikki kertovat Suomesta, ne ehkä jollakin mutkikkaalla tavalla kertovat samalla myös muusta.

Runojeni maailmassa valo ja pimeys ovat sulassa sovussa, ikään kuin termodynaamisessa tasapainossa, josta tieteen maailmassakin keskustellaan. Vaikka olen ollut Suomen luonnon rauhaisan kauneuden lumoissa, en ole edes täällä voinut sulkea silmiäni pimeydeltä, joka on vääjäämättä läsnä. Ja haluan ottaa tämän pimeyden mukaan runoihini siinä missä valoisamminkin teemat, yhtä uteliaana. Runoilla ilmaisen aina iloani, mutta niissä on myös haavoja, jotka kertovat tuskastani!

Jokainen kieli ilmaisee ajatuksia omalla tavallaan, sanan vivahteet ja sen tuomat mielleyhtymät saattavat olla hyvin erilaisia eri kielissä, ja samoinhan monet sanonnatkin voivat tarkoittaa eri asioita. Tämä askarrutti minua aika lailla kääntäessäni runoja englanniksi. En yrittänytkään saada aikaan sanatarkkoja käännöksiä, vaan yritin vain muuntaa runojen pohjimmaisen tunnelman toiselle kielelle ja säilyttää runojen alkuperäisen sävyn niin hyvin kuin mahdollista. Englanninkieliset runoni ovat lähes suorasanaisia ilman runomittaa, kun taas bengalinkieliset ovat mitallisia. Yritin todella hartaasti saada ne soimaan samaa musiikkia, ja miten hyvin onnistuin, sen voivat vain lukijat päätellä.

Bengalinkielisen kokoelmani ilmestymisen jälkeen sain runoista monilta ylenpalttista kiitosta. Nuoret runouden ystävät Chirayata Chakrabarti ja Sankhamala Chakraborti kävivät englanninkieliset

Miltä Suomi näyttää intialaisen silmin?

LUMOOJATAR kertoo sen runojen avulla.

Niiden kirjoittaja Nirupam Chakraborti on intialainen professori.

Hän tuli käymään Suomessa, matkusti ja opetti täällä –
ja hänen runosuonensa alkoi sykkiä!

Chakraborti kirjoittaa bengalin kielellä, mutta nyt käsillä olevassa kirjasssa runot on käännetty suomeksi ja englanniksi. Kirjan on toimittanut Hannele Pohjanmies ja kuvittanut Alexander Popov.

– Tältä näyttää runoteksti alkukielellä:

ম্যাজিকে ম্যাজিকে তবু এলোমেলো স্বপ্ন ভরে যায়

– This is how one line from this collection looks like in the original language. This book, edited by Hannele Pohjanmies and illustrated by Alexander Popov, contains Finnish and English translations of poems that were written in Bangla.

How does someone from India look at Finland?

ENCHANTRESS tells it with poems.

The author Nirupam Chakraborti is an Indian professor who came to Finland for a visit, travelled and lectured here –
and his creative juices started to flow!

9 789523 304758